



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní Mgr. Danou Černovskou ve věci

žalobkyně: **N. L.**, narozená dne -
t. č. na adrese -
zastoupená Organizací pro pomoc uprchlíkům, z. s.
sídlem Kovářská 939/4, 190 00 Praha 9

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra ČR, Odbor azylové a migrační politiky**
sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu ze dne 26. 10. 2017, č. j.: OAM-888/ZA-ZA11-HA08-2016

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného Ministerstva vnitra ČR, Odboru azylové a migrační politiky ze dne 26. 10. 2017, č. j.: OAM-888/ZA-ZA11-HA08-2016, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobou podanou včas u Městského soudu v Praze se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 10. 2017, č. j.: OAM-888/ZA-ZA11-HA08-2016, jímž nebyla žalobkyni udělena mezinárodní ochrana podle ustanovení § 12, § 13, § 14, § 14a a §

Shodu s prvopisem potvrzuje H. B.

14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

2. Žalobkyně v žalobě namítala, že se nechce vracet do vlasti, neboť byla několikrát znásilněna kamarádem jejího zesnulého otce. Znásilnění může mít značný dopad na psychiku oběti. Ženy čelí v Mongolsku různým podobám genderového násilí, domácí násilí je běžné a v poslední době roste; znásilnění je trestné, ale mnohdy není ohlášeno kvůli kulturním normám a stresujícím policejním i soudním postupům. Domácí násilí končí zraněním, někdy i úmrtím. Pro ochranu obětí funguje jen málo útulků. Znásilnění bývá též málokdy nahlašováno kvůli nedostatku důkazů, stresu z vyšetřování, pocitům viny u oběti; oběti mohou být sekundárně viktimizovány. Žalovaný se nezabýval psychickým dopadem znásilnění na žalobkyni, samotná existence zákonů nic nedokazuje. Zákony i činnost veřejných orgánů jsou nedostatečné včetně fungování soudů. Vzhledem k neefektivnímu soudnímu systému i korupci nemůže nalézt účinnou ochranu v zemi původu; pachatel jejího znásilnění má dostatek peněz. Kvůli nefunkčnosti státních orgánů se na ně neobrátila. Žalovaný se patrně zabýval jinou situací než její. Pokud žalovaný pochyboval o žalobkynině psychickém a zdravotním stavu, měl ji vyzvat k návštěvě lékaře; lékařský záznam o absolvování interrupce žalovaný jako důkaz neprovedl. Žalovaný argumentuje změnami zákonů účinnými až po žalobkynině útěku z vlasti, opětovné nabytí důvěry ve státní orgány je obtížné, přijaté zákony v praxi nezaručují přiměřený postup při vyšetřování ani ochranu obětí domácího násilí; toto vše měl žalovaný vzít v potaz. Žalobkyni měla být udělena minimálně doplňková ochrana ve smyslu ustanovení § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, návratem do vlasti by utrpěla závažnou újmu na právech, mělo by to na ni velký psychický dopad a nemohla by se domáhat práva a trestu pro osobu, jež ji znásilnila; její vycestování by tak porušilo mezinárodní závazky ČR, konkrétně čl. 3 a 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Rovněž jí mohl být udělen humanitární azyl. Žalovaný se zpronevěřil zásadě volného hodnocení důkazů, když pracoval s informacemi vyznívajícími pro žalobkyni negativně.
3. Na základě výše uvedeného žalobkyně navrhla napadené rozhodnutí zrušit a vrátit věc žalovanému k dalšímu řízení.
4. Žalovaný se k žalobě vyjádřil, když po rekapitulaci dosavadního průběhu řízení a žalobních námitek vyslovil s žalobou nesouhlas. Označení původce znásilnění za žalobkynina manžela je pouhou jednorázovou chybou v psaní. Byl dostatečně zjištěn skutkový stav věci a napadené rozhodnutí nepostrádá řádné odůvodnění. Žalovaný si opatřil dostatečné podklady, s nimiž se žalobkyně mohla seznámit. I před legislativními změnami ze září 2016 bylo znásilnění v Mongolsku postihováno, pokud se žalobkyně neobrátila na policii, nevyčerpala možnosti vnitrostátní ochrany, přitom se státními orgány žádné potíže neměla; o jejích potížích věděla jen matka. Žalobkyně navíc bydlela v mongolském hlavním městě, kde se mohla pomoci domoci lépe než na venkově. Dostatečnost zjišťování skutkového stavu potvrzuje i vedení dvou pohovorů s žalobkyní, zdravotní stav byl dostatečně prověřován, potvrzení o provedení interrupce se žalobkyně rozhodla předložit až po vydání napadeného rozhodnutí. Důvod k udělení humanitárního azylu není dán. Nelze důvodně předpokládat, že by žalobkyni byla v případě návratu odepřena ochrana ze strany státu, nehrozí jí tudíž skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu ustanovení § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Žalobu navrhl žalovaný zamítnout.

Shodu s prvopisem potvrzuje H. B.

5. V replice žalobkyně zopakovala některá žalobní tvrzení a předložila Psychologickou zprávu ze dne 17. 1. 2018 a dvě lékařské zprávy ze dne 11. 12. 2017 a ze dne 5. 3. 2018.
6. Městský soud v Praze na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů ve smyslu ustanovení § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „SŘS“).
7. Soud ve věci rozhodl bez jednání, protože postupoval dle ustanovení § 76 odst. 1 písm. b) SŘS.
8. Ze správního spisu bylo zjištěno, že žalobkyně, občanka Mongolska, poskytla dne 17. 10. 2016 údaje k žádosti o udělení mezinárodní ochrany v ČR. Uvedla, že je mongolské - halkh národnosti, náboženským vyznáním buddhistka, ovládá mongolský jazyk a nedisponuje politickým přesvědčením; je svobodná a bezdětná. Ve vlasti naposledy bydlela v U. Do ČR přijela dne 12. 10. 2016 automobilem z Rakouska; dne 20. 1. 2016 odletěla s matkou a sestrou přes M. do V., požádaly o azyl v Rakousku, v říjnu je rakouská policie odvezla na hranice ČR, kde je převzala policie česká. O udělení mezinárodní ochrany žádala právě v Rakousku. Co se týká zdraví, teď je to lepší, ale má gynekologické potíže, v Rakousku ji vyšetřovali, dali jí tabletky, ale nepomáhaly, v ČR ji ještě nevyšetřili; jiné potíže nemá. O mezinárodní ochranu žádá, protože chce zůstat v zahraničí, nechce se vrátit do Mongolska, tam byla znásilněna, má strach se tam vrátit; to je její hlavní důvod, žádný další nemá.
9. Během pohovoru vedeného dne 17. 10. 2016 žalobkyně dále uvedla, že společnou domácnost sdílela s matkou a sestrou, spolu s matkou vyráběla bižuterii, čímž se živily. Po smrti otce začaly potíže, známý otce ublížil nejprve matce, jež otěhotněla, šla do nemocnice na potrat, od té doby byla třikrát na gynekologické operaci. Když nebyla matka doma, starala se žalobkyně o sestru a byla znásilněna také, otěhotněla a šla též na potrat. Styděla se, přestala chodit do školy. Fyzicky začal napadat i malou sestru. Nemají blízké příbuzné, nevěděly kam se obrátit s žádostí o pomoc, s matkou se domluvily na útěku do Evropy. K znásilněním docházelo od roku 2014 skoro pořád, skončilo až jejich odjezdem, probíhalo nepravdělně, někdy dvakrát měsíčně, jindy jednou. Třikrát byla těhotná, třikrát na potratu, asi kvůli tomu má nyní gynekologické potíže, nemá menstruaci, dříve stále krvácela, vyhrožoval i ublížením její mladší sestře, proto utekly. O svých problémech nikomu neřekla, styděla se, věděla o tom jen matka. Neobrátila se na policii ani žádnou organizaci, měla strach, vyhrožoval jim všem zabitím, pokud se to někdo dozví. Kdyby utekly do jiného města, určitě by je našel, měl peníze a znal mnoho lidí. Ve vlasti byly až do října 2015, musely naspořit na cestu; při opouštění domova žádné potíže neměly. O mongolské policii mnoho neví, kdo má peníze, nemusí dodržovat zákony. Kdyby se vrátily, určitě by je ten muž našel a zabil. Se státními orgány potíže neměla. Má gynekologické potíže, bolesti v podbřišku, problémy se srdcem kvůli strachu, který zažívala, bolí jí ledviny i hlava, je ve stresu a nemá menstruaci.
10. Dne 21. 4. 2017 byl s žadatelkou veden další pohovor, v němž uvedla, že se momentálně cítí lépe, má nepravidelnou menstruaci, pokud ji dostane, je velmi silná, v Rakousku navštívila gynekologa kvůli menstruaci, dal jí nějaké léky; ze stresu má bušení srdce, ale neléčí se, někdy měla léky na uklidnění, nyní se cítí lépe a léky neužívá. Celkem byla znásilněna šestkrát od roku 2014 do července 2015. Muž, který ji znásilňoval, k nim po smrti otce často chodil a zpočátku jim pomáhal; znásilnění na policii neohlásila, jelikož jim vyhrožoval zabitím a ublížením sestře, měla strach a nikomu to neřekla, na počátku ani matce. Matka sice uvedla, že sama znásilněna nebyla, ale žalobkyně na svém znásilnění

Shodu s prvopisem potvrzuje H. B.

trvá. Z násilnění pořád chtěla ohlašovat, ale nakonec nenašla odvahu, pořád se bála, jestli její policie potrestá nebo ne. Ve vlasti nemá kam utéct, proto se rozhodla pro útěk do ciziny. Zde se cítí lépe, když si připomíná věci z Mongolska, je rozrušena, chtěla by zapomenout na vše špatné a nechce se vrátit.

11. Dne 21. 4. 2017 se žalobkyně mohla seznámit s podklady rozhodnutí. Nechtěla se seznámit s obsahem podkladů a vyjádřit se k nim, navrhnout jejich doplnění, uvést nějaké další skutečnosti či informace ani se vyjádřit ke zdrojům informací a způsobu jejich využití. Seznámila se pouze s výčtem podkladů.
12. Dále soud přistoupil k vlastnímu posouzení žalobních námitek.
13. Zásadní otázkou, kterou soud musel zodpovědět a v tomto ohledu byl nucen přezkoumat napadené rozhodnutí, bylo, zda žalobkyně může ve vlasti využít možnosti účinné vnitrostátní ochrany před znásilňováním, resp. domácím násilím v širším slova smyslu a zda by byla ve vlasti dostatečně chráněna před pronásledováním i vážnou újmu.
14. Soud dospěl k závěru, že tuto otázku nemůže posoudit, jelikož tomu brání zásadní vada řízení spočívající v tom, že skutkový stav, který vzal správní orgán za základ napadeného rozhodnutí, nemá oporu ve spisu, ba je v některých aspektech se spisem v rozporu (§ 76 odst. 1 písm. b) SŘS).
15. Jak dovodil Nejvyšší správní soud (dále jen „NSS“), zrušení rozhodnutí pro vadu řízení dle ustanovení § 76 SŘS je výjimkou ze zásady dispoziční, brání-li taková vada soudnímu přezkumu žalobních námitek. V usnesení rozšířeného senátu ze dne 8. 3. 2011, č. j.: 7 Azs 79/2009 – 84, NSS uvedl: *„Výklad v tomto usnesení provedený není oporou názoru, že k vadám podle § 76 odst. 1 s. ř. s. přiblíží soud vždy z moci úřední, jak dovodil první senát. Soud tak sice může učinit, ale jen za určitých podmínek. Těmi jsou právě případy, kdy rozhodnutí vůbec není schopno přezkumu z hlediska žalobních námitek. Tato vadnost a nemožnost podrobit rozhodnutí zkoumání musí být zjevná buď ze spisu (či z jeho absence), nebo z rozhodnutí samého, pokud bude postrádat srozumitelnost či důvody v takové míře, že vylučuje zkoumání důvodnosti žaloby, anebo ji soud sezná na základě jiných rozhodných skutečností, jež se dostanou do jeho sféry. (...) Rozšířený senát tak dospěl k závěru, že krajský soud je oprávněn zrušit rozhodnutí správního orgánu pro vady řízení, byť by nebyly žalobcem výslovně namítány, pokud tyto vady brání přezkoumání rozhodnutí v rozsahu žalobních bodů.“*
16. Ve správním spisu jsou obsaženy toliko údaje vycházející z podkladů, s nimiž se mohla žalobkyně seznámit dne 21. 4. 2017. Těmito podklady jsou z objektivních zpráv Informace Ministerstva zahraničních věcí ČR ze dne 6. 6. 2016, Informace Odboru azylové a migrační politiky z října 2016, Zpráva Amnesty International ze dne 22. 2. 2017, Zpráva Ministerstva zahraničních věcí USA ze dne 13. 4. 2016, Ustanovení o znásilnění z mongolského trestního zákoníku ze dne 3.1.2002 ve znění účinném ke dni 1. 9. 2002 a Ustanovení o znásilnění z mongolského trestního zákoníku ze dne 3. 12. 2015 ve znění účinném ke dni 1. 7. 2017.
17. Ustanovení mongolského trestního zákoníku obsahují pouze ustanovení o trestném činu znásilnění a o účinnosti zákona. Informace Odboru azylové a migrační politiky ani Informace Amnesty International neobsahují k tématu znásilnění, domácího násilí a ochrany před nimi vůbec nic, Informace Ministerstva zahraničních věcí ČR pak toliko lakonicky konstatuje, že domácí násilí nesporně patří k mongolským lidskoprávním

Shodu s prvopisem potvrzuje H. B.

problémům. Zpráva ČTK ze dne 30.6.2016, s níž se žalobkyně dne 21. 4. 2017 seznámit nemohla, se týká pouze politické situace.

18. Zpráva Ministerstva zahraničních věcí USA ze dne 13. 4. 2016 se sice domácím násilím a znásilněním zabývá, avšak skutkový stav, z nějž žalovaný vyšel v odůvodnění napadeného rozhodnutí, se o ni takřka neopírá, naopak se opírá o mnohé údaje, jež nejsou ze správního spisu vůbec seznatelné.
19. Soud pamětliv zásady hospodárnosti řízení uvede jen některá ze skutkových zjištění, jež nemají ve správním spisu žádnou oporu. Přímo v rozporu se spisem je informace o domácím násilí coby trestném činu, jelikož dle Zprávy MZV USA v zemi neexistuje žádné ustanovení trestního práva, které by konkrétně upravovalo domácí násilí. Součástí správního spisu nejsou mj. údaje hovořící o postihu domácího násilí Ústavou, o posunu ve prospěch obětí domácího násilí po 1. 9. 2016 (krom nového znění skutkové podstaty znásilnění), o poměru případů domácího násilí ke všem případům nahlášeného násilí ve výši 50 – 70 %, o statistických údajích o vzdělání a věku pachatelů domácího násilí, o srovnatelnosti situace mongolských obětí domácího násilí s poměry v ČR v devadesátých letech dvacátého století, o plošném rozšíření působnosti Národního centra proti násilí a mnoho dalších informací.
20. Jak se zdá, žalovaný vůbec nevycházel z informací obsažených v dokumentech, jež jsou součástí správního spisu, byť některé údaje jsou shodné. Jako prameny uvádí Zprávu IDLO a známost z úřední činnosti, a to i u specifických údajů. U jiných skutkových zjištění vůbec není pramen znám. Přitom již pouhé podstatné využití údajů ze Zprávy IDLO, s níž se žalobkyně v průběhu azylového řízení nemohla seznámit a která není součástí správního spisu, by samo o sobě představovalo naplnění důvodu pro zrušení napadeného rozhodnutí dle ustanovení § 76 odst. 1 písm. c) SŘS.
21. Žalovaný se snažil dovodit existenci reálné pomoci mongolským obětem znásilnění prostřednictvím prokázání existence reálné pomoci mongolským obětem domácího násilí obecně, což nemohlo při soudním přezkumu obstát, jelikož skutková zjištění o ochraně před domácím násilím prezentovaná v napadeném rozhodnutí nemají v podstatné míře žádnou oporu ve správním spisu. Napadené rozhodnutí tak splňuje všechny podmínky pro své zrušení dle ustanovení § 76 odst. 1 písm. b) SŘS.
22. Výše uvedená vada nebránila tomu, aby soud přezkoumal námitku týkající se neudělení humanitárního azylu (ustanovení § 14 zákona o azylu) žalobkyni.
23. Jak uvádí NSS, je udělení humanitárního azylu na správním uvážení správního orgánu, jde např. o rozsudek ze dne 15. 10. 2003, č. j.: 3 Azs 12/2003: „*Na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., nemá žadatel subjektivní právo. Správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení; jeho rozhodnutí přezkouvává soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.).*“ Dikce ustanovení § 14 zákona o azylu se od té doby nezměnila a soud nenalézá ani judikaturní posun, proto je právní názor NSS stále aktuální.
24. Správní uvážení zakotvené v § 14 zákona o azylu však správní orgán aplikuje pouze tehdy, jsou-li pro něj splněny zákonné podmínky, tj. jedná-li se o případ hodný zvláštního zřetele. Přitom „případ hodný zvláštního zřetele“ sám o sobě představuje neurčitý právní pojem, jehož naplnění či nenaplnění podléhá plně soudnímu přezkumu.

Shodu s prvopisem potvrzuje H. B.

25. Žalovaný v azylovém řízení žalobkyninu situaci neposoudil jako případ hodný zvláštního zřetele a tento závěr řádně odůvodnil na s. 8 a 9 napadeného rozhodnutí. Svou pozornost žalovaný směřoval zejm. na rodinnou, sociální a ekonomickou situaci žalobkyně, jakož i její věk a zdravotní stav. Žalovaný si při zjišťování, zda je žalobkynina situace „případem hodným zvláštního zřetele“, počínal zcela kompatibilně s platnou právní úpravou včetně všech formálních a procesních aspektů.
26. Co se týče případů, kdy lze humanitární azyl udělit, tzn. kdy jde o případy hodné zvláštního zřetele, stručně je popsal NSS ve svém rozsudku ze dne 11. 3. 2004, č. j.: 2 Azs 8/2004 – 55: *„Smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výchyty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně „nehumánní“ azyl neposkytnout. (...) Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu – sem lze příkladmo zařadit například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným; nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory – ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly.“*
27. Žalobkyně v azylovém řízení uváděla jen gynekologické potíže, ale menstruaci již má, a dále bušení srdce, s nímž se však nijak neléčí. Takové zdravotní potíže nespádají mezi zvlášť těžká onemocnění, kam patří pokročilá stadia zcela paralyzujících či smrtelných onemocnění, např. pokročilá stadia onemocnění AIDS. Ze správního spisu nevyplývalo nic, co by bylo srovnatelné se zvlášť těžkým postižením, zvlášť těžkou nemocí či významnou humanitární katastrofou.
28. Žalobkynina situace není případem hodným zvláštního zřetele a žalobkyně tedy nemůže splňovat podmínky pro udělení tzv. humanitárního azylu ve smyslu ustanovení § 14 zákona o azylu.
29. Ze všech výše uvedených důvodů soud na základě ustanovení § 76 odst. 1 písm. b) SŘS žalobou napadené rozhodnutí zrušil a vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení.
30. V novém rozhodnutí bude žalovaný vycházet pouze z údajů obsažených ve správním spisu, který náležitě doplní o aktuální podklady. Následně dá žalobkyni možnost se se všemi podklady seznámit. V odůvodnění nového rozhodnutí se krom komplexního posouzení důvodů pro udělení mezinárodní ochrany žalovaný zaměří zejm. na to, zda žalobkyně může využít možnost účinné vnitrostátní ochrany před člověkem, který ji znásilňoval, a to i v kontextu jejího psychického a zdravotního stavu. Odůvodnění nového rozhodnutí bude též více cíleno na posouzení ochrany před znásilněním než jen na ochranu před domácím násilím obecně. Žalovaný bude klást důraz na reálné dopady právní úpravy a neomezí se na její formálně právní znění. Podle ustanovení § 78 odst. 5 SŘS je žalovaný tímto právním názorem Městského soudu v Praze vázán.
31. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle ustanovení § 60 odst. 1 SŘS. Žalovaný neměl ve věci úspěch, proto mu náhrada nákladů řízení nenáleží, a žalobkyni náklady nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat do dvou týdnů ode dne jeho doručení při splnění podmínek § 103 odst. 1 SŘS kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu v Brně.

Shodu s prvopisem potvrzuje H. B.

Stěžovatel v řízení o kasační stížnosti, pokud nemá vysokoškolské právnické vzdělání, musí být zastoupen advokátem podle § 105 odst. 2 SŘS.

Kasační stížnost směřující jen proti výrokům o nákladech řízení je nepřípustná.

Praha 2. října 2018

Mgr. Dana Černovská v.r.
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje H. B.